

OTELLERDE UYGULAMA EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN UYGULAMA SONRASI GÖRÜŞLERİ: AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

ABSTRACT

THE POST-TRAINING VIEWS OF STUDENTS AFTER
RECEIVING ON-THE-JOB PRACTICAL TRAINING AT
HOTELS: A CASE STUDY OF AFYON KOCATEPE
UNIVERSITY

The aim of this study is to evaluate the views of students who study at Afyon Kocatepe University Faculty of Tourism on on-the-job practical training they received in hotels. The study includes the students' views on the statements related to on-the-job front office, food and beverage and housekeeping courses as well as their overall opinion on the practical training they received at hotels. In this context, questionnaire technique was employed to collect the data related to the study. The questionnaires obtained from 142 students were analyzed and interpreted according to the objectives of this research. In line with the results obtained through the research, the post-training views of students after receiving on-the-job practical training at hotels are neither positive nor negative. In addition, the views of the participant students indicate differences according to individual characteristics of students such as the hotel they received on-the-job practical training and the level of work experience at hotels.

Keywords: Hotel, Education, Practical Training, University Students

Doç. Dr. HASAN HÜSEYİN SOYBALI
Afyon Kocatepe Üniversitesi
hsoybalı@aku.edu.tr

Öğr. Gör. FARUK GÖKÇE
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
farukgokce@hotmail.com

Bilim Uzmanı GÜLÇİN ÖZER
Afyon Kocatepe Üniversitesi
gulcin.ozler26@hotmail.com

Öğr. Gör. YUSUF GÖKÇE
Bingöl Üniversitesi
ysfgokce@hotmail.com

TURHAN CEMAL KORKUT
Afyon Kocatepe Üniversitesi
cemalkorkut@icloud.com

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin otellerde aldıkları uygulama eğitimleri hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesidir. Araştırmada, öğrencilerin otellerde aldığı ön büro, yiyecek içecek ve kat hizmetleri uygulama dersleri, bunun yanında katıldıkları uygulama eğitimiyle ilgili genel görüşleri hakkında ifadeler yer verilmiştir. Bu kapsamda konuyla ilgili verilerin toplanmasında anket tekniğinden yararlanılmıştır. Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören 142 öğrenciden elde edilen anket değerlendirmeye alınarak araştırmanın amacı doğrultusunda yorumlanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda, katılımcı öğrencilerin uygulama eğitimi hakkındaki görüşlerinin olumsuz olmadığı ancak olumlu olarak da değerlendirilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna ilave olarak katılımcıların görüşlerinin bazı bireysel özelliklerine göre de (uygulama yaptığı otel, uygulama öncesi otel deneyimi) farklılık gösterdiği araştırmadan elde edilen bulgular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Otel, Eğitim, Uygulama Eğitimi, Üniversite Öğrencileri

GİRİŞ

Turizm sektörü, emek yoğun yapısıyla ve insan ilişkilerine dayanan bir hizmet sektörü olması sebebiyle eğitime önem verilmesi gereken bir sektördür. Bu sebeple turizm sektöründe çalışacak personelin de eğitimi olması, sektörde bulunan kalifiye personel eksikliğini giderilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda, turizm sektörünün yaşanan gelişmelerle birlikte gelişmesi için turizm eğitimi veren kurumların, sektördeki işletmelerle işbirliği içinde olması önem arz etmektedir. Bu işbirliğinin gerçekleşmesi için de eğitimin uygulama ile pekiştirilmesi gerekmektedir. Ülkemizde lise, önlisans ve lisans düzeyinde verilen turizm eğitiminin yaygın olarak stajlarla desteklendiği bilinmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin, staj dışında uygulama eğitimi alarak, sektörü daha yakından tanımasını sağlanmalıdır. Konuyla ilgili yapılan bir çalışmada uygulama eğitiminin önemi şu ifadeyle vurgulanmıştır; “Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren okullarda ki öğrenciler mesleki dersler için gerekli araç gereç yetersizliğinden dolayı uygulama imkânı bulamamaktadırlar. Bu durum uygulamadan yoksun kalan öğrencilerin sektörde yeterli başarıyı gösterememelerine neden olmaktadır” (Türkeri, 2014: 8).

Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut

- 44

Bu çalışmada Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinin uygulama eğitimi aldıktan sonra, uygulama eğitimi hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Literatür tarandığında turizm eğitimi alan öğrencilerin uygulama eğitimleri hakkındaki görüşleriyle ilgili herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Çalışmayla literatürdeki bu boşluğun doldurulması hedeflenmiştir. Bu sayede gelecek çalışmalara yol gösterici bir çalışma yapılması amaçlanmıştır. Çalışmada Afyon Kocatepe Üniversitesi’nde lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrenciler arasından uygulama eğitimi alan öğrencilerin, uygulama eğitiminden sonraki görüşleri alınarak değerlendirilmiştir. Veri elde etmek üzere alan yazın taraması, ikincil verilerin analizi ve anket ile veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan alan araştırması ile elde edilen veriler, istatistiksel farklılık analizlerine tabii tutularak yorumlanmış ve rastlanan sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir.

MESLEKİ EĞİTİM

İnsan hayatı boyunca devam eden politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları olan eğitim kavramı ile ilgili literatürde birbirini tamamlayıcı tanımlamalar bulunmaktadır. Aymankuy ve Aymankuy, (2013: 3) eğitimden “yaşamın her anını etkileyen, ayrıca meslek ve statü için de önemli olan bir süreçtir” şeklinde bahsederken, Orhaner ve Hussein, (2007: 3) eğitimi; “bireyin gelişmesine yardım eden, ona bilgi ve beceri kazandıran, bireyin ilgi ve yeteneklerine göre meslek sahibi yapan, topluma, çevreye ve yeniliklere

duyarlı aynı zamanda uyumlu olmasını sağlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Genel olarak eğitim; bireylerin geçmişin bilgi ve deneyimleriyle donatılarak becerilerinin artırılması, böylece toplumun gelişme, ilerleme ve çağdaş topluluklar arasında yer almasının en temel gereksinimi olarak ön plana çıkmaktadır (Hergüner, Aslan ve Dünder, 2002: 45).

Eğitim süreç itibariyle formal ve informal olarak iki şekilde gerçekleşir; yaşam içinde kendiliğinden oluşan ve halk arasında hayat okulu” olarak anılan, kültür ve demografik faktörlerle şekillenen olağan bir süreç (Türkseven, 2012: 12) olarak informal eğitim, aile ve yakın çevrede başlayıp toplumsal olarak devam etmektedir. Formal eğitim ise, ülkelerin milli eğitim politikalarını oluşturdukları, anayasayla korunan (TC Anayasası, 2015) ve kanunlarla düzenlenen sistematik eğitimidir. Ulusal eğitim sistemi farklı seviyelerde turizm eğitimi sağlamaktadır. Profesyonel turizm eğitimi Turizm Bakanlığı ve Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. (Avcıkurt, 2000: 285). Formal eğitimin önemini Özdoğan, ve Çavuş (2009: 222), “bireylerin tek tek, kendi başlarına edinemeyecekleri bir disiplindir ve bu disiplin çağdaş toplumlarda örgütlü kurumlar ve kuruluşların ortak çabalarıyla başarılabilir” sözleriyle vurgulamıştır.

Woodhall (1967: 387)’in da belirttiği gibi; eğitimin ekonomi üzerindeki etkileri 1960’lardan bu yana uluslararası boyutta önem kazanmış, eğitim yatırımlarının fiziki yatırımlar kadar önemli olduğu kabul görmüştür. Sanayi ve hizmet sektörlerinin nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanması ve bireysel anlamda, yaşam boyu kişisel ve mesleki kazanımlar üzerindeki olumlu etkileri nedeniyle kurumsal eğitimin mesleki ve teknik boyutu önem kazanmaktadır. Günümüzde modern eğitim sistemi, meslek kazandırma, ara insan gücü ve yüksek nitelikli iş gücü kazandırmayı amaçlamaktadır (Karaman ve Sağlık, 2003: 126).

Mesleki eğitim, toplumu oluşturan bireylerin bir meslek sahibi olabilmesi ve mesleğe uygun bilgi ve becerilerin verileceği bir eğitim sürecinde yetişmesi ve gelişmesi için uygulanan bir eğitim-öğretim sistemidir (Türkseven, 2012: 16). Mesleki eğitim; “milli eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütünü” (Altay ve Üstün, 2011: 2) ya da genel anlamda ; “uzmanlaşmamış ya da yarı uzman işgücünü, uzmanlık gerektiren ve özel nitelikteki görevlere hazırlamak

Otellerde
Uygulama Eğitimi
Alan Öğrencilerin
Uygulama Sonrası
Görüşleri: Afyon
Kocatepe
Üniversitesi Örneği

amacıyla yapılan çalışmaların bütünü” (Olçay, 2008: 384) şeklinde tanımlanabilir.

Mesleki eğitim, toplumdaki bireylerin bir meslek sahibi olabilmesi ve mesleğe uygun bilgi ve becerilerin verileceği bir eğitim sürecinde yetişmesi ve gelişmesi için uygulanan bir eğitim-öğretim sistemidir. Mesleki eğitim belirli aşamalardan oluşur. Öncelikle kişilere genel mesleki kültür kazandıran temel mesleki eğitim verilir. Bu ilk süreci tamamlayan kişilere, teknik mesleki eğitim verilir. Bu süreç, ileri meslek eğitimi ile uzmanlığa yönelir (Dağdeviren, 2007: 12-16). Mesleki eğitimde dikkate alınması gereken diğer hususlar ise; bütüncül bir yaklaşım, çalışma hayatına uygun gerekli pratikler, turizmin küreselliği, sorumluluk duygusu kazandırma ve yaratıcılığı geliştirme olarak sıralanabilir (Karaman ve Sağlık, 2003: 127-128).

Özellikle gelişmekte olan toplumlarda eğitim konusunun ele alınışı, toplumun geleceğini belirleyici nitelik taşımaktadır. Gelişen teknolojinin sunduğu iletişim ve ulaşım imkânları mesafeleri kısaltmış ve bilginin paylaşılabilirliğini artırmış, böylece rekabet de küresel bir boyut kazanmıştır. Bireylerin eğitim ve etik donanımları teknik ve mesleki donanımlarını kullanabilmeleri ve bu küresel rekabette yer alabilmeleri açısından anahtar rol taşımaktadır. Meslek anlayışı, bireylerin sadece geçim ihtiyaçları için değil, toplumsal üretkenlik ve verimlilik ihtiyacına yönelik olarak da ele alınmalıdır.

TURİZM VE MESLEKİ EĞİTİM

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için buldukları doğal çevreden ülke veya bölgelere kişisel veya iş/profesyonel amaçlarla hareketini kapsayan; sosyal, kültürel ve ekonomik bir olgu (UNWTO, 2014) olarak turizm; küresel ekonomideki diğer sektörlerle kıyasla en hızlı gelişen ve önem arz eden endüstrilerden biridir (International Labour Organization, 2010). 1950’lerin sonlarına doğru, uçakların turizmde hizmet vermeye başlaması ile turizm anlayışı tamamen yeni bir boyut kazanmış, ortaya çıkan bu yeni ve büyük talebe karşı daha deneyimli ve eğitilmiş personel ihtiyacı oluşmuştur (Smith, 2002: 47).

Turizme artan ilgi, turistlerin tercih ve beklentilerini daha iyi anlamak ve turizmi bir sosyal davranış biçimi olarak değerlendirmek üzerine akademik çalışmalara yön vermiş (Keung, 2000: 121-122), bu çalışmalar turizm olgusunu bilimsel bir seviyeye taşımıştır. Smith (2002: 56), bu konuda “Turizm eğitimi geleneksel olarak ziyaretçilere hizmet vermenin basit bir kar ve zarar olarak görüldüğü işletme okullarında verilmekteydi. Bununla

Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut

- 46

birlikte, insan faktörünün önemini üzerinde durularak, turizmin bir ağırlama şekli olarak algılanması söz konusudur” sözleriyle genel olarak turizm anlayışındaki eğitimsel gelişmeye işaret etmiştir. (Smith, 2002: 56). Günümüzde parasal ve kitlesel bir olay haline gelen turizmin yarattığı ekonomik ve politik etkiler, ülke ekonomilerinde ve özellikle uluslararası ekonomik ve politik ilişkilerde önemli sonuçlar doğurmaktadır. Bu durum uluslararası turizmden büyük pay alan gelişmiş ülkeler yanında gelişmekte olan ülkelerde de turizmin önemi artmaktadır (Yanardağ ve Avcı, 2012: 41). Turizmin bu ekonomik önemini Yanardağ ve Avcı (2012: 40), Avcıkurt (2000: 282), Aymanıkuy ve Aymanıkuy, (2013: 2), Kozak, (2009: 1) çalışmalarında vurgulamaktadırlar.

Turistik tüketim sırasında mal ve hizmet üretiminin yapılması, stok imkânlarının sınırlı olması gibi sektörel özelliklerinin etkisi ile çağdaş turizmin gerektirdiği hizmet kalitesinin sağlanması ve turist ile turiste hizmet edenler arasındaki ilişkilerin sağlıklı ve kaliteli olarak gerçekleşmesi, büyük ölçüde sektörde istihdam edilen personelin genel mesleki formasyonuna ve teknik öğretim düzeylerinin yüksek olmasına bağlıdır (Dağdeviren, 2007: 15). Turizm sektörünün uluslararası özellik taşıması, hizmet sektörü olması ve sadece teknik bilgi değil sosyal bir alt yapı gerektirmesi turizm eğitiminin önemini bir kat daha artırmaktadır (Karaman ve Sağlık, 2003: 127).

Gürbüz ve Dağdeviren (2007: 158) çalışmalarında bu konuyu: “Türkiye, turizmden elde ettiği geliri artırma potansiyeline sahip bir ülkedir. Bunun yolu ise turizmle ilgili yatırımlara önem vermekten geçmektedir. Sektörün emek-yoğun olarak görülmesi ve insan unsurunun ön plana çıkması sebebiyle bu yatırımlar içerisinde beşeri sermaye ile ilgili olanlar özel bir önem taşımaktadır” şeklinde yorumlamıştır.

Mesleki turizm eğitimi; turizm sektöründeki tüm işletmelerin ihtiyaç duydukları teorik ve pratik, bilgi ve becerilere sahip personeli yetiştirmeyi, personele işlerini daha iyi yapabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri sistemli bir şekilde kazandırmayı sağlayan bir süreçtir (Aymanıkuy ve Aymanıkuy, 2002: 2). Turizm eğitimi mesleki ve teknik eğitim içerisinde değerlendirilmektedir (Baltacı, Üngüren, Avsallı ve Demirel, 2012: 17). Bununla birlikte, turizm eğitimi, diğer mesleki eğitim şekillerinden farklıdır. Turizm eğitiminde temel öge insandır. Turizm bir eğitim endüstrisidir. Turizmde hizmetin standartları vardır ve çoğunluğu uluslararası özellikler taşır (Dağdeviren, 2007: 14-15). Günümüzde sürekli gelişen ve önemli bir ekonomik güç haline gelen turizm sektörü, insan emeğinden en üst düzeyde faydalanmaktadır (Karaman ve Sağlık, 2003: 125). Örneğin, otel

Otellerde
Uygulama Eğitimi
Alan Öğrencilerin
Uygulama Sonrası
Görüşleri: Afyon
Kocatepe
Üniversitesi Örneği

işletmelerinde en üst düzeydeki yöneticiden, en alt kademedeki iş görenlere kadar gerekli niteliklere sahip olmayan bireyler söz konusu ise, otel yatırımı istenildiği kadar çağdaş ve kaliteli olsun, işletmenin gelişmesi ve verimli çalışması mümkün değildir (Yanardağ ve Avcı, 2012: 43).

Mesleki turizm eğitiminin temel amaçlarından belki de en önemlilerinden biri, turizm sektöründe çalışacak nitelikli işgücü teminini sağlamaktır (Aymankuy ve Aymankuy, 2013: 3). Turizm sektörünün uluslar arası özellik taşıması, hizmet sektörü olması ve sadece teknik bilgi değil sosyal bir alt yapı gerektirmesi turizm eğitiminin önemini bir kat daha artırmaktadır (Karaman ve Sağlık, 2003: 127). Turizm sektörünün emek yoğun (Kozak, 2009: 1) bir sektör niteliği taşıması ve insan unsuruna son derece bağımlı bir görüntü çizmesi (Yanardağ ve Avcı, 2012: 42) mesleki turizm eğitimi ve turizm istihdamı arasındaki ilişkinin önemini ortaya koymaktadır. Bu sebeple, turizm eğitimi alan öğrenciler sektörün potansiyel birer temsilcisi durumundadır (Baltacı ve diğerleri, 2012: 18) ve turizm endüstrisinin gelişimine yönelik yapılabilecek her tür uygulama, endüstrinin tüm seviyelerine yeterli olacak sayıda eğitilmiş bireylerin varlığına bağlı olmalıdır (Avcıkurt, 2000: 283).

Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut

• 48

Turizm endüstrisi; önemini hiç kaybetmeyecek bir şekilde yaygınlaşması, sektörde rol alan tüm kesimler için fark yaratabilecekleri birincil unsur olarak mesleki eğitimi gerektirmektedir. Bireylerin mezuniyet sonrasında sahip olduğu çok değerli bilgi birikimleri, iş hayatlarındaki mesleki pratiklere aktarılmasıyla anlam kazanmaktadır. Turizmde mesleki eğitim, bu anlamda hem turizm hem de eğitim sektörü için kariyer hedefleri olanlara, bütünü görme, mesleki analitik yaklaşım ve güncel bilgi donanımı sağlayarak önemli bir misyon üstlenmektedir.

LİSANS DÜZEYİNDE EĞİTİM VE UYGULAMALI EĞİTİM

Turizm sektöründe başlangıç yıllarında, kısa süreli hizmet içi eğitimlerle ve kurslarla sürdürülen mesleki eğitim, ilerleyen yıllarda, en az ortaöğretim düzeyinde, sonraki dönemlerde ise yükseköğretim düzeyinde eğitime gereksinim göstermeye başlamıştır. Sektörün, eğitimci ve üst düzey yönetici ihtiyacı ise lisans düzeyinde (ortaöğretime dayalı en az sekiz yarıyıllık bir programı kapsayan yükseköğretim) eğitim veren turizmle ilgili farklı isimlerdeki yüksekokullar ve fakülteler tarafından karşılanmaktadır (Kozak, 2009: 2).

Yükseköğretim düzeyindeki bu kurumlar 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nda (2015) kısaca şöyle açıklanmaktadır:

- Üniversite: Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim - öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur.
- Fakülte: Yüksek düzeyde eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumudur.
- Yüksekokul: Belirli bir mesleğe yönelik eğitim öğretime ağırlık veren bir yükseköğretim kurumudur.
- Meslek Yüksekokulu: Belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, ön lisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur.

Yine Yüksek Öğretim Kurumu istatistiklerine göre 2013 – 2014 öğretim yılı itibarıyla turizmle ilişkilendirilebilecek bölümlerde lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenci sayıları aşağıdaki gibidir (Yüksek Öğretim Kurumu, 2015):

Tablo 1: Eğitim ve Öğretim Alanları Sınıflamasına Göre Lisans Düzeyindeki Öğrenci Sayıları 2014-2015

	2014-2015 ÖĞRETİM YILI					
	YENİ KAYIT			TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI		
	E	K	T	E	K	T
TOPLAM	373615	333607	707222	1967703	1661097	3628800
HİZMETLER	13497	6486	19983	50796	23346	74142
KİŞİSEL HİZMETLER	12019	5781	17800	41886	20866	62752
EV HİZMETLERİ				2	7	9
OTEL, LOKANTA VE CATERİNG HİZMETLERİ	786	750	1536	2512	2557	5069
SEYAHAT, TURİZM VE BOŞ ZAMAN FAALİYETLERİ	11004	4993	15997	38652	18146	56798
SPORLAR	229	38	267	720	156	876
ULAŞTIRMA HİZMETLERİ	1140	507	1647	4018	1788	5806
ULAŞIM HİZMETLERİ	1140	507	1647	4018	1788	5806

Kaynak: Yüksek Öğretim Kurumu (2015). Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi. Erişim 12 Aralık 2015. <https://istatistik.yok.gov.tr>

Lisans düzeyinde turizm eğitiminde temel amaç, turizm sektörüne bilgili, yabancı dil bilen, yetkin bireyler yetiştirmektir. Başka bir ifadeyle bu kurumlar, turizm sektöründe yer alan işletmelere yönetici veya yönetici adaylarını yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Kozak, 2009: 2). Aymankuy ve Aymankuy'un (2013: 17) çalışmasına göre de, öğrenciler, sektörde yönetici

Otellerde
Uygulama Eğitimi
Alan Öğrencilerin
Uygulama Sonrası
Görüşleri: Afyon
Kocatepe
Üniversitesi Örneği

pozisyonuna gelebilmek için lisans düzeyinde turizm eğitimi almanın gerekliliğine inanmaktadırlar.

Türkiye'nin uluslararası turizm sektöründe ciddi aşama kaydetmesi sonucunda, akademik anlamda turizm eğitime yapılan vurgu da giderek artmaktadır. Bu kapsamda, özellikle son 20 yıllık dönemde üniversitelerdeki ön lisans ve lisans düzeyindeki mesleki eğitim veren turizm okullarının sayısında ciddi bir artış olmuştur. Bu nedenle turizm, mesleki eğitim yanında, akademik olarak da üzerinde durulması gereken bir disiplin haline gelmiştir (Kozak, 2009: 1).

**Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut**

• 50

Ainsworth ve Roscigno, (2005: 257) çalışmalarında mesleki eğitimin öğrencilere iş hayatında daha sonradan değerli olabilecek yetenekler kazandırdığını belirtmektedir. Avrupa Birliği bünyesinde mesleki eğitimin devamlılığının birliğin yakınlaşması adına önemli rol oynadığı görüşüyle, AB Bakanlar Konseyi'nin 1985'te aldığı kararlar sonucu, çalışanların niteliklerini daha iyi kullanabilmeleri adına mesleki eğitim uluslararası boyuta taşınmıştır (Peck, 1994: 572). Birlik prensip ve programlarının mevcut katkı ve potansiyeli uygulama ve eğitimle (LEONARDO DA VINCI, SOCRATES, TEMPUS), istihdam (EQUAL), eğitsel organizasyon ağları (ALFA) ile ilgilidir. Bunlar turizm endüstrisinde yetenekleri geliştirmek için uygulandığında, yaratıcı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Jensen, 2001: 1). Bu aynı zamanda lisans seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin turizmi yurt dışı bakış açısı ile görebilmeleri adına önemli bir imkândır.

Lisans düzeyinde turizm eğitimi açısından literatürde ülkemizde bazı sorunlar göze çarpmaktadır. Bunların arasında Karaman ve Sağlık (2003: 126), Avcıkurt, (2000: 290-291), Kozak, (2009: 10), Dağdeviren (2007: 46) yabancı dil sorununa değinmişler, Pelit ve Arslantürk (2011: 178) ile Güzel, Akdağ, Güler, ve Şener, (2014: 176) ise turizm eğitimi almış kişilerin sektörel istihdamı sorunlarına çalışmalarında yer vermişlerdir.

Uygulamalı eğitim bu ve benzeri sorunların aşılmasında önemli bir etkidir. Yapısı gereği uygulamalı bir bilim dalı olan turizm alanında verilen eğitimin, uygulamalı olmaması düşünülemez. Uygulama olanakları, eğitim kurumlarının uygulamalı derslerini gerçekleştirdikleri ve öğrencilerin iş yaşamı hakkında daha gerçekçi bir tecrübeye sahip olmalarını amaçlayan canlandırma merkezleri olarak tanımlanabilir. Uygulama olanakları yapılandırılırken, öğrencilerin meslekte karşılaşacağı durumlara karşı okulda bir ön hazırlığa tabi tutulmaları amaçlanmaktadır. (Soybalı ve Bayraktaroğlu, 2013: 186)

Dağdeviren (2007: 46), çalışmasında uygulamanın önemini “teorik bilgilerle donatılan ve sadece ders ya da sınıf geçmek üzere kurulan eğitim sistemleri, uygulama kısmı olmayınca sonradan unutulacağı kesin olan ezbercilikten öteye gitmemektedir” şeklinde belirtmiştir. Misafir etkileşimi hiç kuskusuz hizmet sektöründeki en önemli faktörlerden birisidir (Öztürk ve Seyhan, 2005: 123). Uygulamalı eğitimin avantajı önemli turizm alanlarını ve turizm merkezlerinin kalitesini değerlendirmeyi öğrenmektir. (Avcıkurt, 2000: 292). Uygulama ve staj olanakları sayesinde öğrenciler gerçek anlamda turizm ilişkilerini kurma, inceleme ve değerlendirme imkânına sahip olmakta böylece kariyer beklentilerini bu doğrultuda geliştirmektedirler.

Turizm endüstrisi için gerekli olan nitelikli iş gücü eğitim kurumlarında başarılı uygulamaya dersler, işletmelerde bilinçli, sistemli, amaca uygun, verimli ve yasal çerçevesi olan bir staj, öğrencilerin iş hayatına ve geleceğe hazırlanmalarında çeşitli kolaylıklar sağlayabilecek ve nitelikli ve deneyimli işgücüne dönüşümünde katkıda bulunacaktır (Karaman ve Sağlık, 2003: 125). Özellikle iş hayatına geçişteki ilk zamanlarda karşılaşılabilecek sorunlar, iş hayatının, okulda ön görülenden farklı olması nedeniyle gerçekleşmektedir. Her sektörde olduğu gibi, “zanaat” sadece bilgi değil aynı zamanda tecrübe ve yetenek gerektirir. Bilgi, tecrübe ve yetenek vasıflarını bir arada bulundurmamak başarının garantisi olarak görülmektedir. Lisans seviyesinde verilen turizm eğitimi bu birlikteliği uygulama olanakları ve stajlar ile sağlamaktadır. Yüksekokulların sektöre yönetici düzeyinde yetiştirmiş oldukları bireyler, okul süresince katıldıkları uygulama olanaklarıyla meslek gerçeklerini ve olması istenenle olan arasındaki farkı öğrenerek, iş hayatı başlangıcında yaşanabilecek acemilik şoklarına maruz kalmadan, başarılı bir adaptasyon ve kariyer gelişimine sahip olacaklardır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmanın amacı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi Konaklama İşletmeciliği Bölümü öğrencilerinin 4. Yarıyıl ders programlarında yer alan otellerde aldıkları uygulamalı eğitim (önbüro, yiyecek içecek ve kat hizmetleri departmanlarında) hakkındaki görüşleri değerlendirilerek, konuyla ilgili taraflara (okul yönetimi, öğrenciler ve oteller) ve literatüre katkıda bulunmaktır. Ayrıca araştırmada söz konusu bu değerlendirmelerin, katılımcı öğrencilerin bazı bireysel özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir.

Dünya turist varışları sonucunda 2013 yılında elde edilen gelirin 1.087.000.000\$ (UNWTO, 2015) olduğu düşünüldüğünde turizmin ne kadar önemli bir sektör olduğu anlaşılacaktır. Turizm sektörünün önemi arttıkça

Otellerde
Uygulama Eğitimi
Alan Öğrencilerin
Uygulama Sonrası
Görüşleri: Afyon
Kocatepe
Üniversitesi Örneği

sektörün emek yoğun yapısı nedeniyle çalışan insan kaynaklarının önemi de her geçen gün artmaktadır. Sektöre eleman yetiştiren turizm liseleri ile turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının uygulama eğitimi vermesi nitelikli personel yetiştirme konusundaki amaca ulaşmada önemli rol oynayacaktır. Uygulama eğitimi alan öğrencilerin görüşlerinin alınması farklı bir bakış açısıyla eksikliklerin giderilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi anlamında fayda sağlayacaktır. Bu kapsamda, sektöre insan kaynağı yetiştirmekte olan Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesinde öğrenim gören ve otellerde uygulama eğitimi alan öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur.

Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut

• 52

YÖNTEM

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışmaya uygun anket formu için literatür taranmıştır. Ancak bu araştırmada kullanılacak anket formu bulunamamıştır. Anket formu hazırlamak için öncelikle, okul yönetimi tarafından hazırlanan ve otellere gönderilen formlardan yararlanılmıştır. Bu formlar otellere uygulama eğitiminin kapsamı hakkında bilgi veren, haftalara göre yapılması öğrenilmesi gereken uygulamaları her bir departman (önbüro, yiyecek içecek, kat hizmetleri) bazında gösteren formlardır. İlgili belgeler ışığında anket formuna her bir departman için ayrı ayrı ifadeler konulmuştur. Bu ifadelerden sonra ise öğrencilerin genel olarak; otel işletmeleri, uygulama eğitimi ve deneyimleri ile ilgili görüşlerini belirtmeleri için ifadeler yer almıştır. İlgili form hazırlandıktan sonra okuldaki öğretim üyelerinin görüşlerine başvurulmuştur. Konuyla ilgili olarak ilgili derslerin teorik kısmını uygulamadan bir önceki yarıyıldan önceki öğretim üyelerinin görüşleri alınarak anket formunun son hali oluşturulmuştur. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde katılımcıların bazı bireysel özelliklerine yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, öğrencilerin otellerde alması gereken önbüro (1'den 8. ifadeye kadar), yiyecek içecek (9'dan 17. ifadeye kadar), kat hizmetleri (18'den 26. ifadeye kadar) eğitimleri ve genel olarak uygulama eğitimi (27'den 58. ifadeye kadar) hakkında toplamda 58 ifade yer almıştır. Bu yargıları oluşturan her bir madde beşli Likert tipi derecelendirmeye göre tasarlanmıştır (1=hiç katılmıyorum, 2=az katılıyorum, 3=orta düzeyde katılıyorum, 4=çok katılıyorum, 5=tamamen katılıyorum).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Afyon Kocatepe Üniversitesi Konaklama İşletmeciliği Bölümünde 4. yarıyıldan uygulama eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. İlgili sınıflarda eğitim alan öğrencilerin sınav listelerinden 158 öğrencinin bu

durumda olduğu anlaşılmıştır. Araştırmadan önce anket formunun uygunluğu ve anlaşılmayan soruların olup olmadığının anlaşılması için pilot uygulama (10) yapılmıştır. Evrenin sınırlı veya dar kapsamlı olduğu durumlarda, evren öğelerinin tamamına ulaşılabilir ki buna tamsayım denir (Ural ve Kılıç, 2006: 34). Bu araştırmada tamsayım yapılması amaçlanmıştır ancak toplamda 143 öğrenciye ulaşılmıştır. Uygun olmayan 1 anket değerlendirmeden çıkarıldıktan sonra 142 adet anket değerlendirmeye alınmıştır.

Veri Analiz Yöntemi

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programından faydalanılmıştır. Bu kapsamda çalışmada, katılımcıların bireysel özelliklerine göre dağılımı frekans ve yüzde yöntemi ile betimlenmiş olup, buna ilave olarak öğrencilerin önbüro, yiyecek içecek kat hizmetleri ve genel ifadeler hakkındaki değerlendirmeleri yüzde, frekans ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin ilgili ifadelerdeki görüşlerinde bazı bireysel özelliklerine göre önemli bir farklılık olup olmadığı parametrik testlerden bağımsız örneklem için t testi (independent samples t test) ve tek faktörlü varyans analizi (One Way ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir. Bununla birlikte boyutlar bazında aritmetik ortalama, standart sapma değerleri ve güvenilirlik analizi için Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Araştırmada Kullanılan Ankete İlişkin Güvenirlik Analizi, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (n=142)

	Madde Sayısı	\bar{X}	s.s.	Cronbach's Alpha
Önbüro	8	2,94	1,12	0,934
Yiyecek içecek	9	2,76	1,03	0,922
Kat Hizmetleri	9	3,13	1,02	0,915
Genel ifadeler	32	3,10	0,83	0,953
Genel	58	3,03	0,77	0,970

Tablo 2'ye göre, öğrencilerin otellerde aldıkları uygulama eğitimi hakkındaki görüşlerine ilişkin ifadeler geneli Cronbach's Alpha katsayısı 0,970 olarak gerçekleşmiştir. İlgili ankette boyutlara göre Cronbach's Alpha katsayılarının 0,915 ile 0,953 arasında olduğu görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda araştırmada kullanılan anketin, gerek her bir boyutuna gerekse geneline ilişkin güvenilirlik katsayılarına ilişkin söz konusu bu sonuçlar anketin güvenilir olduğuna dair bir ipucu sayılmaktadır (Ural ve Kılıç, 2006).

BULGULAR

Tablo 3’de, Afyon Kocatepe Üniversitesinde araştırmaya katılan öğrencilerin bazı bireysel özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tablo 3’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin %40,1’i kadın, %59,9’u erkektir. Katılımların okuldaki öğretim şekilleri incelendiğinde; %48,6’sı normal öğretim öğrencisi, %51,4’ü ise ikinci öğretim öğrencisi oldukları anlaşılacaktır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %51,4’ü 3. sınıf öğrencisi, %48,6’sı ise 4. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirleri incelendiğinde %39,4 ile 2001-3000 TL arası gelir grubunun çoğunluğu oluşturduğu, bunu sırasıyla 1001-2000 TL (%26,1), 1000 TL ve altı (%19,7) ve 3001 TL ve üzeri (%14,8) gelir gruplarının takip ettiği görülmektedir.

Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut

• 54

Tablo 3: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları (n=142)

Değişken	Grup	f	%	Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Kadın	57	40,1	Uygulama Otelini Seçen	Okul Yönetimi	95	66,9
	Erkek	85	59,9		Kendim	36	25,4
Öğretim Şekli	NÖ	69	48,6	Uygulama Otelini Seçen	Akademik Danışman	10	7,0
	İÖ	73	51,4		Ders Öğretim Elemanı	1	0,7
Sınıf	3. Sınıf	73	51,4	Uygulama Otelini Seçen	1. Otel	27	19,0
	4. Sınıf	69	48,6		2. Otel	27	19,0
Aile Aylık Ortalama Gelir	1000 TL ve altı	28	19,7	Uygulama Otelini Seçen	3. Otel	21	14,8
	1001-2000TL	37	26,1		4. Otel	33	23,2
	2001-3000TL	56	39,4		5. Otel	12	8,5
	3001 TL ve üzeri	21	14,8		6. Otel	12	8,5
Barınma Durumu	Yurt	56	39,4	Uygulama Otelini Seçen	7. Otel	10	7,0
	Ev	84	59,2		Departman Yöneticisi	76	53,5
Uygulama Öncesi Resmi Staj	Diğer	2	1,4	Uygulama Eğitimini Yaptırın Kişi	Departman Yönetici Yardımcısı	19	13,4
	Hiç	74	52,1		Birim Şefi	64	45,1
	Kısmen	10	7,0		Diğer	21	14,8
Uygulama Öncesi Otel Deneyimi	Tamamen	58	40,8	Uygulama Eğitimini Alındığı Birim	Yiyecek İçecek	109	76,8
	Evet	95	66,9		Kat Hizmetleri	106	74,6
Uygulama Öncesi Otel Deneyimi	Hayır	47	33,1	Uygulama Eğitimini Alındığı Birim	Önbüro	91	64,1
					Diğer	13	9,2

Katılımcıların %59,2’si evde, %59,2’si yurttta ve %1,4’ü ise bu seçeneklerden başka bir yerde ikamet etmektedir. Katılımcıların %66,9’u uygulama eğitimi almadan herhangi bir otelde çalışma deneyimine sahip olup, %33,1’i ise bu deneyime sahip değildir. Katılımcıların görüşleri neticesinde, %66,9’unun uygulama yaptığı oteli okul yönetiminin seçtiği, %25,4’ünün uygulama yaptığı oteli kendilerinin seçtiği, %7,7’sinin uygulama yaptığı oteli akademik danışmanının seçtiği anlaşılmaktadır.

Katılımcılardan 1 kişi (%0,7) ise uygulama eğitimi aldığı oteli ders öğretim elemanının seçtiğini belirtmiştir. Uygulama eğitiminin alındığı oteller sırasıyla 4. Otel (%23,2), 1. ve 2. Otel (%19,0), 3. Otel (%14,8), 5. ve 6. otel (%8,5), 7. Otel (%7) olarak ifade edilmiştir. Katılımcılar otellerdeki uygulama eğitimini veren yetkili hakkında çoklu seçim yapmışlardır. Yani bir kişinin eğitim aldığı yetkili birden fazla olabilecektir. Departman yöneticinden eğitim alan katılımcılar tüm katılımcıların %53,5'idir. Departman yönetici yardımcısından eğitim alan katılımcılar tüm katılımcıların %13,4'ü, birim şefinden eğitim alan katılımcılar tüm katılımcıların %45,1'idir. Katılımcıların %14,8'ine bu seçenekler dışındaki başka bir yetkili eğitim vermiştir. Okul yönetiminden alınan bilgiye göre; otellere, öğrencilerin tüm departmanlarda çalışması için istekte bulunmaktadır. Yiyecek içecek departmanında uygulama eğitimi alan katılımcıların tüm katılımcılara oranı %76,8, kat hizmetleri departmanında uygulama eğitimi alan katılımcıların tüm katılımcılara oranı %74,6 ve önbüro departmanında uygulama eğitimi alan katılımcıların tüm katılımcılara oranı % 64,1'dir. Katılımcıların %9,2'si ise önbüro, kat hizmetleri, yiyecek içecek departmanları dışında başka bir bölümde eğitim almıştır.

Otellerde
Uygulama Eğitimi
Alan Öğrencilerin
Uygulama Sonrası
Görüşleri: Afyon
Kocatepe
Üniversitesi Örneği

• 55

Tablo 4'de Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesindeki öğrencilere anket yoluyla sorulan ifadelere verilen cevaplar incelenmiştir. Bu kapsamda önbüro, yiyecek içecek ve kat hizmetleri uygulama eğitimi, bunun yanında katılımcıların genel olarak uygulama eğitimi hakkındaki görüşlerinin yer aldığı ifadelere verilen cevaplarla ilgili yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 4: Katılımcı Görüşlerine İlişkin Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler	Katılım Durumu					\bar{X}	s.s.
	Hiç Katılmıyorum %	Az Katılmıyorum %	Orta Düzeyde Katılmıyorum %	Çok Katılmıyorum %	Tamamen Katılmıyorum %		
Rezervasyon süreci hakkında bilgi sahibi oldum.	24,6	16,9	23,2	19,7	15,5	2,85	1,40
Misafir karşılama ve uğurlama işlemleri hakkında bilgi sahibi oldum.	19,0	12,7	26,1	21,8	20,4	3,12	1,39
Misafirlerin (Grupların, Münferit ve VIP konukların) Check-in ve/veya Check-out işlemlerini kullanılan bilgisayar sisteminde uygulama fırsatım oldu.	29,1	13,5	22,0	20,6	14,9	2,79	1,44
Odalari fiyatlandırma yöntemi ve fiyat türleri hakkında bilgi sahibi oldum.	31,2	18,4	19,9	21,3	9,2	2,59	1,36
Müşterilere hitap etme ve müşterilerle ilişkiler konusunda bilgi sahibi oldum.	13,6	12,1	20,7	35,0	18,6	3,33	1,29

**Otellerde Uygulama Eğitimi Alan Öğrencilerin Uygulama Sonrası Görüşleri: Afyon
Kocatepe Üniversitesi Örneği**

Tablo 4'in devamı

Oda satış teknikleri hakkında bilgi sahibi oldum.	31,9	13,5	27,7	18,4	8,5	2,58	1,33
Konuk hesaplarının ödeme şekilleri ve dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi sahibi oldum.	29,1	14,9	20,6	24,1	11,3	2,74	1,40
Oda çeşitleri hakkında bilgi sahibi oldum.	9,2	8,5	27,5	31,0	23,9	3,52	1,21
Servis bölümünde kullanılan araç-gereçler ile temizlik ve bakımını öğrendim.	14,1	9,2	28,2	26,1	22,5	3,34	1,31
Menü tanzimi ve menü çeşitleri hakkında bilgi sahibi oldum.	20,6	15,6	22,7	27,7	13,5	2,98	1,34
Mise En Place (Servis alanı öğün hazırlıkları, sofra takımları, masa düzeni) hakkında bilgi sahibi oldum.	15,5	14,8	28,9	19,0	21,8	3,17	1,35
Servis kuralları ve metodlarını öğrendim.	16,9	19,0	29,6	23,9	10,6	2,92	1,24
Ziyafet, Büfe, Kokteyl ve Partiler hakkında bilgi sahibi oldum.	21,1	23,9	21,1	24,6	9,2	2,77	1,29
Konuk masasında yapılan çalışmalar (flambe, fondü vb.) hakkında bilgi sahibi oldum.	34,3	18,6	22,1	17,9	7,1	2,45	1,32
Barlar, İçecekler ve Kokteyller hakkında bilgi sahibi oldum.	39,6	14,4	23,7	17,3	5,0	2,34	1,29
Şaraplar (Şarap çeşitleri, şarap kalitesini anlama yöntemleri, şarapların servisi) hakkında bilgi sahibi oldum.	49,3	13,4	18,3	12,7	6,3	2,13	1,32
Yiyecek - İçecek Kontrolü hakkında bilgi sahibi oldum.	24,8	22,7	22,0	19,1	11,3	2,70	1,34
Konuk odası temizlik kurallarını öğrendim.	12,9	10,0	23,6	27,9	25,7	3,44	1,32
Müşteri güvenlik kuralları (eşyaları karıştırmama vb.) hakkında bilgi sahibi oldum.	10,9	9,4	34,8	20,3	24,6	3,38	1,26
Personel güvenlik kuralları (eldiven, maske kullanımı, deterjanların birbirine karıştırılmaması vb.) hakkında bilgi sahibi oldum.	14,9	15,6	27,7	21,3	20,6	3,17	1,33
Oda temizliği ve genel alanlarda kullanılan temizlik malzemelerini ve temizlik araç-gereçlerini öğrendim.	12,0	18,3	28,2	21,1	20,4	3,20	1,29
Oda temizlik sürecini öğrendim.	17,1	8,6	26,4	23,6	24,3	3,29	1,38
Genel alan temizlik sürecini öğrendim.	14,4	14,4	23,7	28,1	19,4	3,24	1,32
Çamaşırhanede yürütülen işlemleri öğrendim.	24,1	13,5	21,3	28,4	12,8	2,92	1,38
Çamaşırhanede kullanılan ekipmanlar (çamaşır makineleri, kurutma makineleri, ütü çeşitleri vb.) ve deterjanlar hakkında bilgi sahibi oldum.	26,8	12,7	27,5	20,4	12,7	2,80	1,37
Çamaşıruları gruplama, yıkama ve depolama yöntemlerini öğrendim.	31,0	13,4	23,9	19,7	12,0	2,68	1,40
Otellerde diğer çalışanlarla aynı haklara sahiptim.	20,7	17,1	30,0	16,4	15,7	2,89	1,34
Uygulamam sırasında otel personelinin yanımda olması bana güven veriyordu.	18,6	15,7	28,6	22,1	15,0	2,99	1,32
Personele, uygulama öğrencileri hakkında yeterli bilgi verildiğini düşünüyorum.	27,9	16,2	29,4	15,4	11,0	2,65	1,33
Otelde uygulama yapan öğrencilere çalışanların bakış açıları olumluydu.	22,3	18,7	26,6	20,1	12,2	2,81	1,32
Otel çalışanları yeterli mesleki deneyim ve bilgiye sahiptilerdi.	23,4	14,9	30,5	21,3	9,9	2,79	1,29
Uygulama eğitimim süresince çalıştığım departmanın müdürleri/şefleri yardımcı oldu.	12,1	10,0	27,9	30,0	20,0	3,36	1,25
Uygulama eğitiminde otel tarafından üniforma sağlandı.	15,1	8,6	21,6	23,0	31,7	3,47	1,41
Uygulama eğitimi için servis ve ulaşım imkânları sağlandı.	23,2	11,3	15,5	24,6	25,4	3,18	1,51
Uygulama eğitimi boyunca yeme - içme ihtiyaçlarım otel tarafından karşılandı.	2,9	5,7	25,7	23,6	42,1	3,96	1,08
İşyerinin sosyal imkânlarından yararlanmam uygulama eğitimimi olumlu yönde etkiledi.	22,5	11,3	27,5	22,5	16,2	2,99	1,38
Uygulama eğitiminden önce okul tarafından yeterince bilgilendirildim.	15,9	11,6	31,2	26,8	14,5	3,12	1,26
Öğretim elemanı uygulama eğitimi süresince sıkıntılarımı ilgilendi.	15,0	15,7	30,7	20,0	18,6	3,11	1,30
Uygulama eğitimi süresinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	13,6	15,0	22,9	25,7	22,9	3,29	1,34
Uygulama dersleri sektör hakkında tecrübe kazanmamı sağladı.	9,2	12,8	31,9	20,6	25,5	3,40	1,25
Uygulamada öğrendiğim bilgilerin mesleki hayatımda faydalı olacağını düşünüyorum.	16,3	11,3	29,8	24,1	18,4	3,17	1,31
Uygulamadan sonra turizm sektöründe kariyer planlaması yapabileceğimi düşünüyorum.	18,6	14,3	30,7	18,6	17,9	3,03	1,34

**Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut**

• 56

Tablo 4'in devamı

Uygulama eğitimim boyunca kullandığım araç ve gereçlerin kullanımını, korunmasını ve bakımını öğrendim.	14,9	14,9	31,2	25,5	13,5	3,08	1,24
Çalıştığım departmanla ilgili belge ve formlar hakkında bilgi sahibi oldum.	11,3	14,1	33,8	26,1	14,8	3,19	1,19
Çalıştığım departmanla ilgili kavram ve terimleri öğrendim.	9,9	9,2	30,5	31,2	19,1	3,40	1,19
Otellerde yaptığım iş ve işlemlerin doğru yapılıp yapılmadığı denetlendi.	16,4	10,0	27,1	27,9	18,6	3,22	1,32
Uygulama yaptığım otele ekstra çalışmaya gittim ve/veya gidiyorum.	41,1	9,9	17,0	17,0	14,9	2,55	1,52
Çalıştığım departman(lar) ve diğer bölümlerle ilişkileri hakkında bilgi sahibi oldum.	15,3	8,8	40,9	20,4	14,6	3,10	1,22
Çalıştığım departman(lar)da farklı vardiyalarda yapılan işlemler hakkında bilgi sahibi oldum.	14,8	14,1	32,4	28,2	10,6	3,06	1,20
Çalıştığım departman(lar)da organizasyon şeması, çalışanların hiyerarşik yapısı hakkında bilgi sahibi oldum.	8,5	14,1	33,1	28,2	16,2	3,30	1,15
Otellerde karşılaşılan olağanüstü durumlar (misafirin vefatı, yangın vb.) karşısında yapılan/yapılacak işlemler hakkında bilgi sahibi oldum.	25,4	14,8	27,5	21,1	11,3	2,78	1,34
Uygulama eğitimim sorunsuz ve huzurlu geçti.	14,9	15,6	27,7	21,3	20,6	3,17	1,33
Otelde uygulama yapan öğrenci sayısı uygundu. (Fazla veya eksik değildi).	10,1	18,7	33,1	20,9	17,3	3,17	1,21
Oteldeki çalışma temposu sektörde çalışma isteğimi olumlu yönde etkiledi.	24,8	14,9	31,9	17,7	10,6	2,74	1,30
Uygulama eğitiminin gerekli olduğunu düşünüyorum.	15,5	9,2	24,6	23,2	27,5	3,38	1,38
Okulda öğrendiğim teorik bilgileri uygulama fırsatı buldum.	18,3	12,0	30,3	25,4	14,1	3,05	1,30
Uygulama yaptığım otelin beni gelecekte istihdam edeceğini düşünüyorum.	24,6	10,6	26,1	21,1	17,6	2,96	1,42
Gelecekte uygulama yaptığım otelde çalışmak isterim.	31,7	10,6	26,1	16,2	15,5	2,73	1,45

Otellerde
Uygulama Eğitimi
Alan Öğrencilerin
Uygulama Sonrası
Görüşleri: Afyon
Kocatepe
Üniversitesi Örneği

Tablo 4'e göre katılımcıların önbüro uygulama eğitimi hakkındaki görüşleri incelendiğinde; en olumlu görüşün "Oda çeşitleri hakkında bilgi sahibi oldum." ($\bar{X}=3,52$) ifadesinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. İlgili ifade için katılımcıların %54,9'u olumlu görüş (Tamamen Katılıyorum ve Çok Katılıyorum) bildirdiği ifade edilebilir. Yine ilgili ifade için katılımcıların %17,7'si olumsuz görüş (Hiç Katılmıyorum ve Az Katılıyorum) bildirmişlerdir. Önbüro uygulama eğitimi hakkında katılımcıların en olumsuz görüş bildirdiği ifadenin ise "Oda satış teknikleri hakkında bilgi sahibi oldum." ($\bar{X}=2,58$) ifadesinde gerçekleştiği görülmektedir. İlgili ifadeye, katılımcıların %45,4'ü olumsuz görüş (Hiç Katılmıyorum ve Az Katılıyorum) bildirirken, katılımcıların %26,9'u aynı ifade hakkında olumlu görüş (Tamamen Katılıyorum ve Çok Katılıyorum) bildirmişlerdir.

Öğrencilerin yiyecek içecek uygulama eğitimi hakkında görüşleri incelendiğinde ise en olumlu görüşü "Mise En Place (Servis alanı öğün hazırlıkları, sofraya takımları, masa düzeni) hakkında bilgi sahibi oldum." ($\bar{X}=3,17$) ifadesi oluşturmaktadır. İlgili ifade için katılımcıların %40,8'i olumlu görüş (Tamamen Katılıyorum ve Çok Katılıyorum) bildirmiştir. Bu ifade için katılımcıların %30,3'ü ise olumsuz görüş (Hiç Katılmıyorum ve Az Katılıyorum) bildirmişlerdir. Yiyecek içecek uygulama eğitimi hakkındaki katılımcıların en olumsuz görüş bildirdiği ifade ise "Şaraplar (Şarap çeşitleri,

şarap kalitesini anlama yöntemleri, şarapların servisi) hakkında bilgi sahibi oldum.” ($\bar{x}=2,13$) ifadesidir. İlgili ifade hakkında katılımcıların %62,7’si olumsuz görüş (Hiç Katılmıyorum ve Az Katılıyorum) bildirmişlerdir. Katılımcıların %19,0’u ise aynı ifade hakkında olumlu görüş (Tamamen Katılıyorum ve Çok Katılıyorum) bildirmişlerdir.

Öğrencilerin kat hizmetleri uygulama eğitimi hakkında görüşleri incelendiğinde; en olumlu görüşü “Konuk odası temizlik kurallarını öğrendim.” ($\bar{x}=3,44$) ifadesi oluşturmaktadır. İlgili ifadeye katılımcıların %53,6’sı olumlu görüş (Tamamen Katılıyorum ve Çok Katılıyorum) bildirirken, aynı ifade hakkında katılımcıların %22,9’u olumsuz görüş (Hiç Katılmıyorum ve Az Katılıyorum) bildirmişlerdir. Katılımcıların kat hizmetleri uygulama eğitimi hakkında en olumsuz görüş bildirdiği ifade, “Çamaşırları gruplama, yıkama ve depolama yöntemlerini öğrendim.” ($\bar{x}=2,68$) ifadesidir. İlgili ifade hakkında katılımcıların %44,4’ü olumsuz görüş (Hiç Katılmıyorum ve Az Katılıyorum) bildirmişlerdir. Katılımcıların %31,7’si ise aynı ifade hakkında olumlu görüş (Tamamen Katılıyorum ve Çok Katılıyorum) bildirmişlerdir.

Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut

• 58

Araştırmaya katılan öğrencilerin, uygulama eğitiminde genel ifadeler hakkındaki görüşleri incelenecek olursa; genel ifadeler arasında öğrencilerin en olumlu cevap verdiği ifade, “Uygulama eğitimi boyunca yeme-içme ihtiyaçlarım otel tarafından karşılandı.” ($\bar{x}=3,96$) ifadesidir. Bu ifadeye katılımcıların %65,7’si olumlu görüş (Tamamen Katılıyorum ve Çok Katılıyorum) bildirmiştir. Aynı ifadeye katılımcıların %8,6’sı ise olumsuz görüş (Hiç Katılmıyorum ve Az Katılıyorum) bildirmiştir. Katılımcıların, uygulama eğitimi hakkında genel ifadelerle verdiği en olumsuz cevap ise “Uygulama yaptığım otele ekstra çalışmaya gittim ve/veya gidiyorum.” ($\bar{x}=2,55$) ifadesinde gerçekleşmiştir. İlgili ifade hakkında katılımcıların %51,0’i olumsuz görüş (Hiç Katılmıyorum ve Az Katılıyorum) bildirmişlerdir. Katılımcıların %31,9’u ise aynı ifadeye olumlu görüş bildirmişlerdir.

Afyon Kocatepe Üniversitesi’ndeki öğrencilerin ankete verdiği cevapların, tüm ifadeleri içine alacak şekilde incelendiğinde en olumlu görüşü “Uygulama eğitimi boyunca yeme - içme ihtiyaçlarım otel tarafından karşılandı.” ($\bar{x}=3,96$) ifadesi oluşturmaktadır. İlgili ifadeye öğrencilerin %65,7’si olumlu görüş (Tamamen Katılıyorum ve Çok Katılıyorum) bildirirken, öğrencilerin %8,6’sı olumsuz görüş bildirmişlerdir. Tüm ifadeler arasında katılımcıların en olumsuz görüş bildirdiği ifade ise “Şaraplar (Şarap çeşitleri, şarap kalitesini anlama yöntemleri, şarapların servisi) hakkında bilgi sahibi oldum.” ($\bar{x}=2,13$) ifadesidir. İlgili ifade hakkında katılımcıların %62,7’si olumsuz görüş (Hiç Katılmıyorum ve Az Katılıyorum) bildirmişlerdir.

Katılımcıların %19,0'u ise aynı ifade hakkında olumlu (Tamamen Katılıyorum ve Çok Katılıyorum) görüş bildirmişlerdir. Araştırmada ayrıca yukarıdaki bulgulara ek olarak uygulama eğitimi alan öğrencilerin aldıkları uygulama eğitimi hakkındaki görüşlerinin bazı bireysel özelliklerine göre karşılaştırılması da yapılmış olup, katılımcıların cinsiyet, öğretim şekli, öğrenim gördükleri sınıflarına, ailelerinin aylık ortalama gelirlerine, barınma durumlarına, staj yapıp yapmama durumlarına ve uygulama yapılan oteli seçen yetkiliye göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Katılımcıların görüşleri uygulama öncesi deneyimleri olup olmasına ve uygulama yapılan otellere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Yalnızca katılımcı görüşlerinin farklılaştığı gruplar tablolaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 5'de katılımcıların görüşlerinin uygulama eğitimi alma durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenebilmesi için t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Uygulama Eğitimi Hakkındaki Görüşlerinin Uygulama Öncesi Deneyimlerinin Olup Olmamasına Göre Karşılaştırılması (t Testi Sonuçları)

Boyutlar	Uygulama		n	\bar{X}	s.s.	p
	Öncesi	Deneyim				
Önbüro	Var	95	3,07	1,14	0,050*	
	Yok	47	2,68	1,04		
Yiyecek İçecek	Var	95	2,90	1,03	0,015*	
	Yok	47	2,46	0,95		
Genel İfadeler	Var	95	3,23	0,83	0,008*	
	Yok	47	2,84	0,76		
Genel	Var	95	3,14	0,78	0,018*	
	Yok	47	2,81	0,72		

* $p \leq 0,05$

Tablo 5'e göre katılımcıların görüşlerinin uygulama eğitimi almadan önce herhangi bir otelde deneyime sahip olup olmasına göre karşılaştırıldığında; önbüro ($p=0,050$), yiyecek içecek ($p=0,015$), genel ifadeler ($p=0,008$) ve araştırma genelindeki ($p=0,018$) ifadeler hakkındaki görüşlerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p \leq 0,05$). Katılımcıların önbüro hakkındaki görüşlerinde, uygulama eğitimi öncesi deneyimi olanlar daha olumlu görüş bildirmişlerdir ($\bar{X}=3,07$). Uygulama eğitimi öncesi deneyimi olmayanlar ise daha olumsuz görüş bildirmişlerdir ($\bar{X}=2,68$). Katılımcıların yiyecek içecek hakkındaki görüşlerinde, uygulama eğitimi öncesi deneyimi olanlar daha olumlu görüş bildirmişlerdir ($=2,90$). Uygulama eğitimi öncesi deneyimi olmayanlar daha olumsuz görüş

bildirmişlerdir ($\bar{x}=2,46$). Katılımcıların genel ifadeler hakkındaki görüşlerinde, uygulama eğitimi öncesi deneyimi olanlar daha olumlu görüş bildirmişlerdir ($\bar{x}=3,23$). Uygulama öncesi deneyimi olmayanlar, genel ifadeler hakkında da daha olumsuz görüş bildirmişlerdir ($\bar{x}=2,84$). Katılımcıların tüm ifadeler hakkındaki görüşleri genel olarak incelendiğinde ise; uygulama eğitimi öncesi deneyimi olanlar daha olumlu görüş bildirmişlerdir ($\bar{x}=3,14$). Uygulama öncesi deneyimi olmayanlar, tüm ifadeler hakkında genel olarak olumsuz görüş bildirmişlerdir ($\bar{x}=2,81$). Katılımcıların görüşlerinin karşılaştırılmasında uygulama eğitiminden önce otelde çalışma deneyimine sahip olanların daha olumlu görüş bildirmesinin sebebi önceden yaptıkları işlerle ilgili uygulama eğitimi almaları sebebiyle gerçekleşmiş olabilir. Tablo 6'da katılımcıların görüşlerinin uygulama yaptıkları otellere göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenebilmesi için ANOVA testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut

• 60

Tablo 6: Katılımcıların Uygulama Eğitimi Hakkındaki Görüşlerinin Uygulama Yaptıkları Otellere Göre Karşılaştırılması (ANOVA Testi Sonuçları)

	Boyutlar	Gruplar	n	\bar{X}	s.s.	p
Oteller	Önbüro	1. Otel	27	2,46	1,17	0,001*
		2. Otel	27	3,13	1,07	
		3. Otel	21	2,39	1,07	
		4. Otel	33	3,14	0,96	
		5. Otel	12	3,41	0,94	
		6. Otel	12	3,79	0,93	
		7. Otel	10	2,60	1,13	
	Genel ifadeler	1. Otel	27	2,81	0,75	0,014*
		2. Otel	27	3,13	0,76	
		3. Otel	21	3,12	0,84	
		4. Otel	33	3,06	0,79	
		5. Otel	12	3,38	1,06	
		6. Otel	12	3,81	0,73	
		7. Otel	10	2,74	0,67	
Genel	1. Otel	27	2,69	0,68	0,005*	
	2. Otel	27	3,05	0,67		
	3. Otel	21	2,97	0,85		
	4. Otel	33	3,03	0,71		
	5. Otel	12	3,38	0,95		
	6. Otel	12	3,71	0,76		
	7. Otel	10	2,80	0,62		

Tablo 6'ya göre katılımcıların uygulama eğitimi hakkındaki görüşlerinin karşılaştırılması neticesinde; önbüro ($p=0,001$), genel ifadeler ($p=0,014$) ve araştırma genelinde ($p=0,005$) uygulama yapılan otellere göre katılımcıların görüşleri anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p\leq 0,05$). Katılımcıların uygulama yaptığı otellere göre görüşlerinin karşılaştırılması yapıldığında

önbüro faaliyetleri hakkındaki ifadelerde en olumlu görüşü 6. otelde ($\bar{x}=3,79$) uygulama eğitimi alan katılımcıların bildirdiği, en olumsuz görüşü ise 3. otelde ($\bar{x}=2,39$) uygulama eğitimi alan katılımcıların bildirdiği görülmektedir. Katılımcılara sorulan uygulama eğitimi hakkındaki ifadelerin karşılaştırılması incelendiğinde en olumlu görüşü 6. otelde ($\bar{x}=3,81$) uygulama eğitimi alan katılımcıların bildirdiği, en olumsuz görüşü ise 7. otelde ($\bar{x}=2,74$) uygulama eğitimi alan katılımcıların bildirdiği anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların anketteki tüm ifadelerle verdikleri cevaplar uygulama yaptıkları otellere göre karşılaştırıldığında ise 6. otelde ($\bar{x}=3,71$) uygulama eğitimi alan katılımcılar en olumlu görüşü, 1. otelde ($\bar{x}=2,69$) uygulama eğitimi alan katılımcılar en olumsuz görüşü bildirmişlerdir. Katılımcıların uygulama yaptıkları otellere göre görüşlerinin farklılık göstermesinin sebebi otellerin uygulama eğitimi alan öğrencilere karşı davranışları, otellerin çalışma yapısı ve otellerdeki çeşitli uygulamalar olabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Her geçen gün artmakta olan turizm faaliyetleri, turizm sektörünün önemini artıran nedenlerdendir. Ülkeler için ekonomik anlamda önemli bir gelir kaynağı olan turizm sektörü, birçok insan için de istihdam yaratması sebebiyle daha önemli hale gelmektedir. Turizm sektörü, merkezinde insan olmasından, hizmet sektörü olmasından ve emek yoğun yapısından dolayı eğitime önem verilmesi gereken bir sektördür. Ekonomik hedeflere ulaşmanın ancak kaliteli hizmet ile mümkün olacağı yadsınamaz bir gerçektir. Kaliteli hizmetin sağlanmasının da ancak çalışan insan kaynağının bilgi, beceri ve yeteneklerine bağlı olduğu bir gerçektir. Turizm okulları öğrenciler için önemli bir bilgi kaynağıdır. Mevcut turizm okullarının durumu düşünüldüğünde, uygulama olanaklarının eksiklikleri göze çarpmaktadır. Turizm sektörüne insan kaynağı yetiştirmekte olan turizm okullarının uygulama eğitimi konusunda yaptıkları faaliyetler de önemli hale gelmektedir. Bu kapsamda, Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesinde öğrenim gören ve Afyonkarahisar'daki otellerde uygulama eğitimi alan öğrencilerin uygulama sonrasındaki görüşlerine başvuru bu araştırma neticesinde; öğrencilerin değerlendirmeleri, araştırma ölçeğinde yer alan orta düzeyde katılıyorum seçeneğine yakın bir şekilde sonuçlanmıştır. Bu doğrultuda, katılımcı görüşleri kat hizmetleri uygulama eğitimi ifadelerinde gerçekleşmiştir. En olumsuz görüşler ise yiyecek içecek departmanı uygulama eğitimiyle ilgili ifadelerde gerçekleşmiştir. Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcı öğrencilerin görüşlerinin olumsuz olduğunun söylenemeyeceği gibi yeterli olduğu da söylenemez. Bu

Otellerde
Uygulama Eğitimi
Alan Öğrencilerin
Uygulama Sonrası
Görüşleri: Afyon
Kocatepe
Üniversitesi Örneği

doğrultuda okul yönetimi ve otellerin neler yapılabilir sorusuna cevap verip bu konudaki muhtemel önlemleri alması faydalı olacaktır.

Katılımcıların görüşleri neticesinde önbüro departmanı ile ilgili verilen uygulama eğitiminde öğrencilere oda fiyatlandırma yöntemleri ve fiyat türleri hakkında daha fazla bilgi vermenin faydalı olacağı söylenebilir. Nitekim önbüro departmanı çalışanın otel odalarını satması gerekliliği düşünüldüğünde bu konuya önem verilmesi gerekliliği anlaşılacaktır. İlgili faaliyet yetersiz olmamakla birlikte diğer ifadelerle oranla daha olumsuz olarak değerlendirilmiştir.

**Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal
Korkut**

Yiyecek içecek departmanı ile ilgili en olumsuz görüşler şaraplarla ilgili ifadede gerçekleşmiştir. Bu konuda bir eksiklik olduğu ifade edilebilir. Bununla ilgili daha sonra eğitim verilecek öğrencilere bu konuda daha fazla bilgi verilmesi faydalı olabilir.

• 62

Katılımcıların görüşleri neticesinde kat hizmetleri departmanı uygulama eğitimi hakkında en olumsuz görüş bildirilen ifadeler çamaşırhane ile ilgili ifadelerde gerçekleşmiştir. Katılımcılar, konuk oda temizliği konusunda diğer ifadelerle nazaran daha olumlu görüş bildirmişlerdir. İlgili faaliyetlerin önemi sebebiyle daha fazla önlem alınabilir. Örneğin; çamaşırhane bölümü bulunan otellerde öğrenciler ilgili faaliyetleri yerine getirirlerse daha fazla kazanım elde edebileceklerdir.

Katılımcıların uygulama eğitimi hakkında verilen ifadelerle verdikleri en olumsuz görüşler uygulama yapılan otelde ekstra çalışmaya gitme durumu, otel personeline uygulama eğitimi alan öğrenciler hakkında bilgilendirilmesi ve gelecekte uygulama yapılan otelde çalışma isteği ile ilgili ifadelerde gerçekleşmiştir. Uygulama eğitimi alan öğrencilerin ilgili otellerde çalışmayı istememesi işletmeler açısından önemli bir sorundur. Bu konuda işletmelerin üzerine düşeni yapması yerinde bir önlem olacaktır çünkü otellerin eğitimli eleman eksikliği düşünüldüğünde bu eksikliğin giderilmesi için çalışılması gerekirken potansiyel insan kaynağı konumundaki uygulama eğitimi alan öğrencilerin memnun edilememesi giderilmesi gereken bir problemdir.

Sonuç olarak, Afyonkarahisar'ın bulunduğu konum ve artan turizm talebi göz önüne alındığında insan kaynağının önemi anlaşılacaktır. Sektöre eleman yetiştiren Afyon Kocatepe Üniversitesi öğrencilerine verilen önem neticesinde mevcut turizm tesislerinin çok daha iyi konuma gelebilecekleri söylenebilir. Bu konuyla ilgili bir diğer öneri ise öğrencilerin yaz aylarında

yaptıkları stajlarının uygulama dersleri ile birleştirilerek sektör işletmeleri ile işbirliği yapılarak akademik yıl içerisinde dönem stajı şeklinde yapılmasıdır.

Bundan sonra konuyla ilgili yapılacak olan araştırmalarda; öğrencilerin uygulama eğitimi almadan önceki görüşleri ile uygulama eğitimi aldıktan sonraki görüşlerinin karşılaştırılması yapılabilir. Konuyla ilgili yapılacak başka bir araştırmada ise Afyonkarahisar'daki otellerde çalışan eğitimli personelin mevcut durumu incelenebilir ve bu konuda insan kaynağı arzı yaratan Afyon Kocatepe Üniversitesinin ne gibi faydalar sağlayacağı araştırılabilir

KAYNAKÇA

- 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu. (2015). Denklik Birimi, <http://www.yok.gov.tr/web/denklikbirimi/2547-sayili-kanun>. Adresinden erişilmiştir (19 Ocak 2014).
- Ainsworth J. W. and Roscigno, V. J. (2005). Stratification, School-Work Linkages and Vocational Education. *Social Forces*, 84(1), 257-284.
- Altay, F. ve Üstün, N. (2011). Mesleki Eğitim Sistemi. Konya Ticaret Odası Etüd Araştırma Servisi Araştırma Raporu, Sayı : 2011, s: 46-118.
- Avcı Kurt, C. (2000) Education and training in Tourism in Turkey: Problems and Prospects. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 282-297.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2013). Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdamla İlgili Görüşleri ve Sektördeki Kariyer Beklentileri (Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği). *Akademik Bakış Dergisi* (35), 1-21.
- Baltacı, F. , Üngüren, E. , Avsallı, H. , Demirel, O.N. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlemesine Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1), 17-25.
- Dağdeviren, A. (2007). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Ders Programlarının Fonksiyonel Açidan İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Gürbüz, A.K. ve Dağdeviren, A.(2007). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Ders Programlarının Fonksiyonel Açidan İncelenmesi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(10), 157-167.
- Güzel, T., Akdağ, G., Güler, O. ve Şener, S. (2014). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizmde Kariyer Algılamaları: Çanakkale, Mersin ve Kıbrıs'ta Bir Araştırma, 3. Doğu Akdeniz Sempozyumu, 176-187.
- Hergüner, G., Aslan, S. ve DüNDAR, H. (2002). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Okul Deneyimi Dersini Algılama Düzeyleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 44-58.
- International Labour Organization (2010). Developments and Challenges in the Hospitality and Tourism Sector. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/meetingdocument/wcms_162202.pdf. Adresinden erişilmiştir (10 Ocak 2015).

**Otellerde Uygulama Eğitimi Alan Öğrencilerin Uygulama Sonrası Görüşleri: Afyon
Kocatepe Üniversitesi Örneği**

- Jensen, J.F. (2001). Improving Training In Order To Upgrade Skills In The Tourism Industry. Tourism and Employment Final Report. WG-B. S:1
- Karaman, A. ve Sağlık, E (2003). Turizmde Endüstriye Dayalı Eğitim: Konaklama İşletmelerinde Bir Uygulama. TSA, 7(1), 125-133.
- Keung, S.W. (2000). Tourists' perceptions of hotel frontline employees' questionable job-related behaviour, Tourism Management, 21(2), 121-134.
- Kozak M.A. (2009). Akademik Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (22), 1-20.
- Olçay, A. (2008). Türk Turizmde Eğitimin Önemi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(2), 383-390.
- Orhaner, E. ve Hussein, A. T. (2007). Ticaret ve Turizm Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri (Gözden Geçirilmiş 3. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Özdoğan, O.N. ve Çavuş, S. (2009). Türkiye'de Turizm Eğitiminin Yapısı ve Gelişimi. Ş. Çavuş, Z. Ege ve Ö.E. Çolakoğlu, (Ed.), içinde Türk Turizm Tarihi Yapısal ve Sektörel Gelişim (1. Baskı) (s. 221-253). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Öztürk, Y. ve Seyhan, K. (2005). Konaklama İşletmelerinde Sunulan Hizmet Kalitesinin Artırılmasında İşgören Eğitiminin Yeri ve Önemi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, (1), 121-140.
- Peck, T. B. (1994). Comparing Vocational Training and Qualifications: A Major Priority for Greater Europe. The Phi Delta Kappan, 75(7) 572-573.
- Pelit, E. ve Arslantürk Y. (2011). Turizm İşletmelerinin İş Etiğine Yönelik Uygulamalarının Çalışma Yeri Tercihindeki Önemi: Turizm Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(1), 163-184.
- Smith, V. L. (2002). Rethinking of Education and Training in Tourism. Acta Turistica, 14(1), 47-59.
- Soybalı, H. H. ve Bayraktaroğlu, E. (2013). Türkiye'de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 24(2), 185-199.
- TC Anayasası, (2015). TC Anayasası 42. Madde. <http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/anayasa.maddeler?p3=42>. Adresinden erişilmiştir (19 Ocak 2015).
- Türkeri, İ. (2014). Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitiminin Özel Nitelikli Sorunları Ve Çözüm Önerileri, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 3(4), 1-14.
- Türkseven, E. (2012). Turizm Eğitiminde Yaşanan Staj Sorunları: Lisans Öğrencilerinin Görüşlerine Yönelik bir Araştırma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi: Sakarya
- UNWTO, (2014). Understanding Tourism: Basic Glossary. <http://media.unwto.org/content/understanding-tourism-basic-glossary>. Adresinden erişilmiştir (11 Ekim 2014).
- UNWTO, (2015). UNWTO Tourism Highlights, 2014 Edition. <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2014-edition>. Adresinden erişilmiştir (19 Ocak 2015).

Hasan Hüseyin
Soybalı, Faruk
Gökçe, Gülçin Özer,
Yusuf Gökçe ve
Turhan Cemal

Korkut

Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss İle Veri Analizi (SPSS 10.00 - 12.0For Windows). Ankara: Detay Yayıncılık.

Woodhall, M. (1967). Educational Organization, Administration, and Finance, Review of Educational Research, 37(4), 387-398.

Yanardağ, Ö. ve Avcı, M. (2012). Turizm Sektöründe İstihdam Sorunları: Marmaris, Fethiye, Bodrum İlçeleri Üzerinde Ampirik Bir İnceleme, Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 3(2), 39-62.

Yüksek Öğretim Kurumu (2015). Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi. <https://istatistik.yok.gov.tr>. Adresinden erişilmiştir (12 Aralık 2015).

**Otellerde
Uygulama Eğitimi
Alan Öğrencilerin
Uygulama Sonrası
Görüşleri: Afyon
Kocatepe
Üniversitesi Örneği**